

№ 31 (20794) 2015-рэ илъэс БЭРЭСКЭЖЪЫЙ

МЭЗАЕМ и 25-рэ

кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижьутьотэцтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Іофыгъуабэмэ анаІэ атырагъэтыгъ

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат видеозэпхыныгъэм иамалкіэ чіыпіэхэм яІэшъхьэтетхэр игъусэхэу медицинэ страхованием, ціыфхэм іоф зымышізу ахэтхэм япчъагъэ къык егъэчыгъэным, фэтэрыбэу зэхэт унэхэр игъэкіотыгъэу гъэцэкіэжьыгъэнхэм ипрограммэ пхырыщыгъэным, сабый ибэхэм псэупіэ ягъэгъотыгъэным ыкіи нэмыкіхэм атегущыіагъэх.

Адыгэ Республикэм и Пре- хигъэщыгъ КъумпІыл Мурат. мьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковар, министерствэхэу псауныгъэм икъэухъумэн, экономикэм ыкІи псэолъэ--естефь мехостифовь минивш загъэхэм яліыкіохэр, унэ-коммунальнэ хъызмэтым изэхъокІыныгъэхэмкІэ фондым иоператор, медицинэ ухъумэнымкІэ фондым ипащэхэр, ІофшІэнымкІэ къэралыгъо инспекцием иліыкіохэр зэіукіэм иіофшіэн хэлэжьагъэх.

Наталья Широковам къызэриІуагъэмкІэ, страхованием ылъэныкъокІэ зэхэфын Іофыгьохэр зэрахьагьэх Премьерминистрэм пшъэрылъ къызэрафишіыгъэм тетэу. Іоф ашіэныр аныбжькІэ къатефэу, страховать ашІыгьэхэу, ау Іоф зымышІэрэ нэбгырэ мини 130-рэ Адыгеим щэпсэу. Ахэр: студентхэр, колледжхэм ачІэсхэр, зисабыйхэр зыІыгь бзыльфыгьэхэу Іоф зымышІэхэрэр, сэкъатныгъэ зиІэхэр ыкІи нэмыкІхэр.

КъызэраІуагъэмкІэ, Іоф зымышІэрэ е Іоф зышІэхэу, ау ІофшІэнымкІэ ястатус къэзыушыхьатырэ тхылъ зимыІэхэм сомэ миллион 300-м ехъу страховой тынэу апэlуагъахьэ.

 ГъэцэкІэкІо хабзэм ифедеральнэ ыкІи ишъолъыр къулыкъухэм ямызакъоу, чІыпІэ зыгъэІорышІэжьыным икъулыкъухэми анэсыжьэу Іофтхьэбзэ гъэнэфагъэхэр зэрахьанхэ фае. Пстэуми апэу ащ къыхиубытэ--ыр уелген челения чел пІэ бюджетхэм агъакІорэм ыгъэгумэкІын фаехэр ары, — къы-

Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъэухъумэнкІэ и Министерствэ къыгъэхьазырыгъэ тхыгъэм нафэ къызэришІыгъэмкіэ, Іоф зымышіэхэрэм апэ-Іухьэрэ страховой тынхэр илъэс къэс нахыбэ мэхъух. КъызэтынэкІыгъэ илъэсым ар сомэ миллиард 1,6-рэ хъущтыгъэмэ,

мы илъэсым — сомэ милли-

ард 1,8-рэм нэсыщт.

Чыпіэ зыгьэІорышіэжьыным икъулыкъухэм пшъэрылъ афашІыгь ІофшІэным епхыгьэ зэфыщытыкІэхэм, тхылъ гъэпсыным, шъэфэу лэжьапкІэ зыщатыхэрэм, урыпсэунымкІэ анахь ахъщэ макІэу агъэнэфагъэм къыщыкІзу зытыхэрэм якъыхэгъэщын, страховой тынхэр къызтефэхэрэм игъом аратыным анаІэ атырагъэтыным яшъыпкъэу дэлэжьэнхэу. ІофшІэныр езгъэжьэгъэкІэ фермерхэм япрограммэ тегъэпсыхьагъэу фермер хъызмэтшІапІэхэм дехеплын епепро мехешаля нахьыбэу зэхащэнхэу игьо афалъэгъугъ.

Фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ягьэцэкІэжьын пае ахъщэу атырэм зынэсхэм, анахь макІэу ыкІи анахьыбэу зыщатырэ чІыпІэхэр къыхагъэщыгъэх. Джэджэ районым — проценти 9, Адыгэкъалэ — процент 31-рэ. Анахьыбэ зыщатырэр къалэу Мыекъуапэ — процент 41-м нэсыгъ. Премьер-министрэм муниципальнэ образованиехэм япащэхэм анаІэ тыраригьэдзагь къэбар жъугъэм иамалхэр къызфагьэфедэхэзэ фэтэрыбэу зэхэт унэхэм ягьэцэкІэжьын епхыгьэ зэхэфын Іофтхьабзэхэм нахь зарагъэушъомбгъун зэрэфаем.

Мы илъэсым республикэм фэтэрыбэу зэхэт унэ 61-рэ щагъэцэкІэжьын фае. Адыгеим и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан а Іофыр зэрэкІорэм ренэу ынаІэ тырегъэты. Министрэхэм я Кабинет игъэкІотыгъэ зэхэсыгъоу иІагъэм ащ фэдэ унэхэм ягъэцэкІэжьын иІофыгьо яшъыпкъэу щытегущы-Іагьэх. ЧІыпІэхэм цІыф жъугьэхэм зэlукlэгъухэр ащадашlын, унэхэм ягъэцэкІэжьын пэІухьащт ахъщэр игъом амытмэ зэрэмыхъущтыр агурагъэІон фае. Ау хэужъыныхьагъэу а унашъор зыукъохэрэми яфэшъошэ Іофтхьабзэхэр адызэрамыхьэхэ хъущтэп, — къыкІигъэтхъыгъ КъумпІыл Мурат.

КІэлэцІыкІу ибэхэм псэупІэ -идА оспифови минеспитоспеств геим гъэцэк агъэ зэрэщыхъурэм шъхьафэу тегущы агъэх. Чэзыум пстэумкІи нэбгырэ 700 хэт. Мы илъэсым нэбгырэ 455-мэ унэ къаратыным ифитыныгъэ яІ. Районхэм кІэлэціыкіу ибэу ащыпсэухэрэм ипчъагъэкІи, псэупІэ квадрат метрэ пэпчъ уасэу иІэмкІи яІофхэр зэтекіых.

КъумпІыл Мурат муниципальнэ образованиехэм япащэхэм къяджагъ чіыпіэхэм псэупіэхэр ащызышІыхэрэм а ІофыгъомкІэ игъэкІотыгъэу зэдэгущыІэгъухэр адашІынхэу. Ащ пае пІэльэ кІэкІым къыкІоцІ кІэлэцІыкІу ибэхэр зычІэсыщт унэхэр къэщэфыгьэнхэмкіэ (шыгьэнхэмкіэ) аукционхэр зэхащэнхэ, инфраструктурэр зиlэ чlыпlэхэм чІыгу Іахьхэр къащыфыхагъэкІынхэ, проектхэр къырахьылІэнхэ фае. Мы Іофыгьом изэшІохынкІэ унэу цІыфхэр зычІэмысыжьхэр къафэщэфыгьэнхэ, фэтэр заулэу зэхэт коттедж унэхэу чІыгу зыпэІульхэр афэшІыгъэнхэ фае.

Зэlукlэм икlэухым ермэлыкъхэр гъэпсэфыгъо мафэм зэрэзэхащэщтхэм тегущы агъэх.

Тарихъыр зыпхырыщыгъэ фестиваль

Этнофестивалым фэгьэхьыгьэ тхыгьэхэр я 4 — 5-рэ нэкіубгьохэм арыт.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэ и Указ

Щытхъуціэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфиюрэр Б. С. Эбзеевым фэгъэшъошэгъэным ехьыліагъ

Хэбзэгъэуцугъэм игъэпытэнкІэ гъэхъагъэу иІэхэм апае щытхъуціэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфиіорэр Эбзеев Борис Сафар ыкъом — юридическо шіоныгъохомкіо докторым, профессорым, Урысые Федерацием хэдзынхэмкіэ и Гупчэ комиссие хэтым фэгъэшъошэгъэнэу.

> Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу ТХЬАКІУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 24-рэ, 2015-рэ илъэс

Адыгеим и Премьерминистрэ цІыфхэр ригъэблэгъагъэх

Джэджэ ыкІи Красногвардейскэ районхэм яадминистрациехэм япащэхэм яприемнэхэр къызфигъэфедэхэзэ, Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат цІыфхэм видеозэпхыныгъэ шіыкіэм тетэу зэіукіэгъу адыриіагъ. Муниципальнэ образованиехэмрэ къоджэ псэупІэхэмрэ япащэхэм Іофыгьоу къэуцухэрэм атетэу Премьер-министрэм унашъохэр афишІыгъэх.

Іэзэгъу уцхэр зэраlэкlахьэхэрэм, фермерхэу Іофшіэныр езгъэжьэгъакІэхэм ІэпыІэгъу зэрафэхъухэрэм, чІыгумкІэ зэнэкъокъухэу къахэтаджэхэрэм, кІэлэцІыкІухэм ІыгъыпІэхэм чІыпІэ ащягъэгъотыгъэным, сабый ибэхэр зыпІунэу зыштэхэрэм тхылъхэр агъэхьазырынхэмкІэ къиныгъоу зэуталІэхэрэм, хыгъэу унашъохэр зэlукlэгъум илъэхъан аштагъэх.

Сабый ибэхэм зычІэсын унэ ятыгъэным ипрограммэ тетэу джыри чэзыур зынэмысыгъэ студенткэм фэтэрыпк эр фатынэу унашъо ашІыгъ. ПсэупІэхэм ащыщ горэм исберкассэ нахь тэрэзэу июфшіэн зэхэщэгьэнымкіэ іэпыіэгьу афэхъунэу Премьер-министрэм ыгъэгугъагъэх.

Районхэм япащэхэм гущы эгъу зафэхъум, ц ыфхэм я офыгъохэм нахь куоу защагъэгъозэнэу ыкІи хэкІыпІэхэр къафагъотынхэу КъумпІыл Мурат ариІуагъ.

фагъэхьазырыщтых УШЭТЫНЫМ

Гурыт еджапІэр къэзыухырэ ныбжык Іэхэр зык къэралыгъо ушэтыным агукІэ фагъэхьазырынхэм фэшІ Адыгеим Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр щы-

Сыд фэдэ шІэныгьэ ныбжьыкІэм ІэкІэлъми имынэІосэ еджапіэм зыщиушэты зыхъукіэ, кіэлэегъаджэу ымышІэхэрэр зилъэгъукІэ ыгукІэ мащтэ. Ащ къыхэкіыкіэ ишіэныгъэхэр икъу фэдизэу къымыгъэлъэгьошъоу бэрэ мэхъу. ЕджапІэр къэзыухырэ

ныбжьыкІэхэм Іоф зэрадашІэщтым ишІуагъэ къэкІонэу зэхэщакІохэм алъытэ. Нэбгырэ пэпчъ мыщ фэдэ ІэпыІэгъу рагъэгьотын алъэкІыщт, ащ нэмыкІэу зыкІ къэралыгъо ушэтыным фэгъэхьыгъэу упчІэхэр зиІэхэр зытеон алъэкІыщт телефоныр республикэм щагъэпсыгъ.

2015-рэ илъэсым еджапІэр къэзыухырэ нэбгырэ мини 2 фэдизмэ зыкі къэралыгьо ушэтыныр атыщт. ЗипсауныгъэкІэ адрэ кіэлэеджакіохэм акіэмыхьэрэ ныбжьыкІи 8-ми заушэтынэу агъэнафэ.

Шъыпкъагъэ хэлъэу ушэтыныр республикэм зэрэщык ощтым анаІэ лъэшэу тет. Ащ къыхэкІыкІэ пунктхэм япчъагъэ нахь макІэ ашІыгъ. Адыгеим зэкІэмкІи ушэтынхэр чІыпІи 10-мэ ащызэхащэщтых. Ахэр зэкІэ шапхъэхэм къызэрэдалъытэу зэтырагъэпсыхьэх, джа охътэ дэдэм видеокІэ алъыплъэхэзэ ушэтынхэр кlощтых.

(Тикорр.).

УплъэкІунхэм язэфэхьысыжьхэр

Пшъэдэкіыжьэу ыхьырэмкіэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Газпром межрегионгаз Мыекъуапэ» зыфиюрэм Адыгеим щызэхищэгъэ уплъэкіунхэм язэфэхьысыжьхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкіэ, гъэстыныпхъэ шхъуантізу агъэфедагъэр къэзыгъэлъэгъорэ пкъыгъохэм яюфшакіэ ахэр зиунаехэм хэбзэнчъэу яюф халъхьэу къыхэкіыгъ. Шапхъэхэр зыукъуагъэхэм алъэныкъокіэ актхэр зэхагъэуцуагъэх, ахэм атын фэе ахъщэр икіэрыкіэу къафалъытэжьыгъ.

2014-рэ илъэсым къыкІоцІ газыр къэзылъытэрэ пкъыгъохэм къагъэлъэгъуагъэхэм адиштэу абонентхэм агъэфедэгъэ, ау ыпкІэ зылъамытыгъэ кубометрэ миллион 35,1-рэ фэдиз апщыныжьын фаеу атыралъытэжьыгь. Ар зэкІэмкІи сомэ миллиони 175-м кІэхьэ, джырэ уахътэм ехъулізу къызэкіагьэкіожыыгьэр сомэ миллиони 118,8-м ехъу.

Ащ дакloy, газыпкlэм итынкІэ Тэхъутэмыкъое районым щыпсэурэ цІыфхэм сомэ миллион 627-рэ фэдиз чІыфэ ателъэу къалъытагъ, мыщкІэ атын фэе ахъщэм щыщэу счетым рагъахьэрэр процент 66-м кіахьэ ныіэп. Шэуджэн районым чІыфэр сомэ миллиони 119-м щехъугъ.

 Мы лъэныкъомкІэ Іофхэр анахь зыщыхьылъэхэм ащыщхэ Теуцожь районым чІыфэр сомэ миллиони 140-м, Кощхьэблэ районым сомэ миллиони 194-м ащыкІэхьагъ. Адыгэкъалэ дэсхэм чІыфэу ателъыр сомэ миллиони 107-м шІокІыгь, газыпкІэм итын процент 56,5-м кІэхьэ ныІэп, — къеты пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Газпром межрегионгаз Мыекъуапэ» зыфиюорэм ипресс-къулыкъу.

Чыфэхэр къапщыныжьынхэм фэші 2014-рэ илъэсым къыкіоці хьыкумхэм Іоф 1546-рэ аlэкlагъэхьагъ. Ащ къыдыхэлъытагъэу къызэкІагъэкІожьыгъэр сомэ миллион 20,72-м кІэхьэ. ЧІыфэхэр зэlузгъакlэхэрэм ыкlи зымыпщыныжьыхэрэм алъэныкъокІэ унэшъо гъэнэфагьэхэр ашІынхэ, ахэм пхъашэу адэзекІонхэ фаеу мэхъу. ГущыІэм пае, гъэстыныпхъэ шхъуантІэр афыпаупкІы. Непэрэ мафэм ехъулІзу газыр зыгъэфедэрэ 4120-м алъэныкъокІэ мыщ фэдэ лъэбэкъу

Джащ фэдэу газыр ежьежьырэу къызфэзгъэфедэн зыгу хэлъхэм пшъэдэкІыжь ягъэхьыгъэным къулыкъушІэхэм анаІэ тет. БлэкІыгъэ илъэс закъом ащ фэдэ Іоф 95-рэ зэхафынэу хэбзэухъумэкІо къулыкъухэм афагъэхьыгъ. Хэбзэнчъэу зекІорэ мыщ фэдэ цІыфхэр е

цыхьэшІэгъу телефонэу (8772) 59-35-64-м шъукъытеонэу гъэстыныпхъэр къэзытІупщыхэрэм зыкъышъуфагъазэ.

– ЩыІэныгъэм къызэригъэлъагъорэмкІэ гъэстыныпхъэ шхъуантІэр къыфыпаупкІыным Іофыр нэбгъэсыныр тэрэзэп, ащ къыкІэлъыкІощтым уегупшысэн фае. Ар икІэрыкІэу зэрэпыбгьэзыжьыщтым, хьыкумым Vедысьт мытшыфихеседес дыфо! пылъым апэјухьащт ахъщэр зэкІэ шапхъэхэр зыукъуагъэм икІэджыбэ къырихынхэ фаеу хъущт. Ащ фэдэ къиныгъохэм шъуямыоліэным пае газыпкіэр игъом шъуты, шъуипшъэрылъхэр жъугъэцакІэх, — къыхегъэщы пресс-къулыкъум.

Газыр къэзытыхэрэм къызэpalyarьэмкlэ, щыlэныrьэм чlыпlэ къин ригъэуцогъэ цІыфхэу лъэlукІэ закъыфэзыгъазэхэрэм яшІуагьэ арагьэкІыным фэхьазырых, ахэм ахьцэр зыщатын фэе уахьтэр афызэкІахьан алъэкІыщт.

(Тикорр.).

Форумым зеушъомбгъу

2015-рэ илъэсым мэзаем и 13-м щегъэжьагъэу и 16-м нэс шіоигъоныгъэ зиіэхэр зыхэлэжьэгъэхэ Урысые форум Шъачэ щыкІуагъ. Іофтхьабзэм къырагъэблэгъагъэх Урысыем ишъолъыр 85-мэ къарыкіыгъэ нэбгырэ 400-м ехъу. Шіоигъоныгъэ зиіэ организациехэм ыкіи волонтер гупчэхэм япащэхэр ахэм ахэтыгъэх.

Адыгеим илІыкІо куп нэбгырищ хахьэщтыгьэ: АР-м гьэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІапІэу кІэлэцІыкІухэмрэ ныбжьыкІэметавсетеф единуІля едмех иупчІэжьэгьоу Светлана Волковар, текІоныгъэм ия 70-рэ илъэс ихэгьэунэфыкІын фэгьэзэгъэ Урысые волонтер корпусым республикэмкІэ изегъэкІуакІоу Алексей Фроловыр, Урысые зэнэкъокъоу «Доброволец России» зыфиlорэм ифиналистэу Светлана Максимо-

ральнэ агентствэм ипащэу Сергей Поспеловым форумым июфшіэн зэрэзэхищэрэр зэригъэлъэгъугъ. Іофтхьабзэм хэлажьэхэрэм закъыфигъазэзэ волонтерскэ движением мы аужырэ илъэсхэм нахь зызэриушъомбгъурэр къыІуагъ. Волонтерхэм, шІоигъоныгъэ зиІэч Іофтхьабзэхэм ахэлжьэрэ ныбжьыкІэхэм ягуетыныгъэ цІыфхэм нахь къагурыю рагъэ-

Хэгъэгу зэошхор заухыгъэр ильэс 70-рэ зэрэхъурэм фэгьэ-

тэу, тызэдэlужьзэ текlоныгъэм имэхьанэ къэтыухъумэныр ары. КІэлэ ныбжьыкІэ пстэуми мэфэкІым мэхьанэу иІэр къагурыІон, гъусэ къытфэхъунхэм фэтщэнхэ НыбжьыкІэ ІофхэмкІэ федефае», — къыІуагъ Урысыем иныбжыкІэхэм ягупчэу «Роспатриотцентр» зыфиюрэм ипащэ игуадзэу Сергей Першиным. ТекІоныгъэм иилъэс 70-рэм

ихэгъэунэфыкІынкІэ Урысые волонтерскэ корпусым исайтэу «Волонтеры 70.рф» зыфиlорэр къызэІуахыгъ. Геоинформационнэ порталэу къызэІуахынэу щытми Іофтхьабзэм игъэкІотыгъэу щытегущы агъэх. Заом щыфэхыгьэхэм апае чІыпІэ зэфэшъхьафхэм ащагъэуцугъэ саугъэтхэр агъэкІэжьынымкІэ волонтерхэм Іофэу зэшІуахырэр нахь агъэлъэшэнымкІэ мы порталым ишіуагъэ къэкіощт.

хьыгъагъ волонтерхэм Іоф-

тхьабзэу зэхащагьэр. «Пшъэ-

рылъ шъхьа ву ти вр тызэкъо-

Адыгэ Республикэм ТекІоныгъэм ия 70-рэ илъэс ихэгьэунэфыкІын фэгъэзэгъэ Урысые волонтер корпус шагъэпсыгъ. Ащ Іоф зэришІэрэр ВКонтакте.com/volunters0l ыкlи сайтэу «Волонтеры 70.рф» зыфи-Іохэрэм янэкІубгъохэм арыплъэгъон плъэкІыщт.

Ильэс кьэс аратырэ премиеу «Доброволец России» зыфиюорэм ифэгъэшъошэнкіэ форумыр аухыгъ.

(Тикорр.).

Адыгэ (черкес) мэфэпчъ къыдагъэкІыгъ

Грузием икъэлэ шъхьаlэу Тбилиси адыгэ (черкес) мэфэпчъ 2015-рэ илъэсым фэгъэхьыгъэу къыщыдагъэкіыгъ. Ащ Іоф дэзышіагъэхэр черкес культурэм игупчэу мыщ щызэхащагъэм хэтхэр арых. Мэфэпчъым итхьапэхэр Бырсыр Абдулахь исурэтшіыгъэхэмкіэ гъэкіэрэкіагъэх.

Мэфэпчъым икъыдэгъэкlын Іоф дэзышіагьэхэм къызэраіорэмкіэ, Абдулахь исурэтхэу адыгэхэм ижъыкІэ хабзэу ахэльыгъэхэр къэзыгьэльагьохэрэр ІэпыІэгьу къафэхъугьэх.

КъыдагъэкІыгъэ мэфэпчъым ит къэбархэр адыгабзэкІэ, урысыбзэкІэ ыкІи гъурджыбзэкІэ тхыгъэх. Черкес культурэм игупчэ ипащэу Мераб Чухуа къыlуагъ мэфэпчъыр Грузием имызакъоу Кавказым ит адыгэ республикэхэми зэранагъэсыщтыр.

(Тикорр.).

Гъэпціагъэкіэ унэр къызІэкІигъахьэ шІоигъуагъ

Мыекъуапэ ипрокуратурэ очылэу Щэбэнэ Мэлайчэт къыфызэlуихыгъэ уголовнэ lофыр хьыкумым ІэкІигъэхьагъ. Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 30-рэ статья ия 3-рэ Іахь, ия 159-рэ статья ия 4-рэ Іахь, ия 303-рэ статья иа 1-рэ Іахь къащыдэлъытэгъэ бзэджэшіагъэхэр зэрихьагъэкіэ ар агъэмысэ.

ПэшІорыгьэшъ зэхэфын Іофтхьабзэхэр зезыхьэгьэ къулыкъухэм къызэраlуагъэмкlэ, къалэу Мыекъуапэ щыпсэущтыгьэ бзыльфыгьэу 2014-рэ ильэсым зидунай зыхьожыньэм ифэтэр инэlосэ бзылъфыгъэм иунэе мылъку къызэрэфигъанэрэмкіэ осыет къышіыжьыгъагъ, ащ фэгъэхьыгъэуи тхылъ зэхигъэуцогъагъ.

Осыетым диштэу кІэныр къызыфэнэн фаер Мэлайчэт дэгъоу ышІэщтыгъэми, гъэпцІагъэкІэ унэр къызІэкІигъэхьанэу ыуж ихьагъ.

Пхэнджэу зэрэзекІорэр зыдишІэжьзэ, гухэлъ шІоеу иІэм ипхырыщынкlэ Мэлайчэт инэlосэ бзылъфыгъэр къызфигъэфедагъ. Ахэр зэгурыюхи, инэюсэ бзылъфыгъэм ыціэкіэ очылэм дэо тхылъ зэхигъэуцуагъ. Ар зэдаощтыгъэр фэтэрыр кІэнэу къызыфэнагъэр ары. Ифэтэр пае очылым инэІуасэ сомэ миллион къызэрэритыгъэр зэрыт тхыгъэу дунаир зыхъожьыгъэм зэхигъэуцуагъэр хьыкумым зэрэрихьылІэщтыр, унэр зэрищэфыгъахэр ащ къыщиющтыгъ.

Зигугъу къэтшІыгъэ тхылъ нэпцІыр етІанэ Щэбэнэ Мэлайчэт Мыекъопэ къэлэ хьыкумым ІэкІигъэхьагъ. Іофым ишъыпкъапіэ зэгъэшіэгъэным пае хьыкумым иунашъокіэ экспертизэу зэхащагъэм зидунай зыхъожьыгъэ бзылъфыгъэм а тхыгъэр зэрэзэхимыгъэуцуагъэр къыщынэфагъ.

Уголовнэ Іофыр зэхафызэ нэмык бзылъфыгъэу мы бзэджэшІагъэм хэлэжьагъэм хьыкумым Іофыр нэмысызэ зэкІэри зэрэхъугъэр прокурорым къыфиІотэнэу зэрэхьазырыр къыІуагъ ыкІи ащ илъэІу къалэм ипрокуратурэ фигъэцэкІагъ.

БзэджэшІагьэр зезыхьагьэр зэрагьэмысэрэм ехьылІэгьэ кІзух зэфэхьысыжьыр заштэ нэуж къалэм ипрокуратурэ уголовнэ Іофыр Мыекъопэ къэлэ хынкумым ІэкІигьэхьагь.

Уголовнэ Іофыр зэхэзыфыгъэр Урысыем и Следственнэ комитет Адыгэ РеспубликэмкІэ иследственнэ ГъэІорышІапІэ къалэу МыекъуапэкІэ иотдел ары.

А.А. АЛЕКСАНДРОВ. Къалэм ипрокурор игуадз, а 1-рэ класс зиlэ юрист.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэкІышхо ащыхьоу фэтхьаусыхэх Абхьаз Республикэм и Полномочнэ лыкоу Адыгэ Республикэм

щыІэ Бутба Рушни Тай ыкъом ыш зэрэщымыІэжьым фэшІ.

ТИЗЭДЭГУЩЫІЭГЪУХЭР

ЧІыдагъэм ыуасэ къызэреіыхыгъэм, производствэм къызэрэщыкіагъэм, Украинэм, Іэкіыб къэралхэм бэнэныгъэу Урысыем къырашіыліагъэм ыкіи нэмыкіхэм апкъ къикізу кризисым икізрыкізу тыхэхьагъ, къэралыгъом ыкіи ціыфхэм ящыіакіэ нахь къин къэхъугъ. Ахэр лъапсэ фэхъухэзэ, Іофшіэн зимыіэхэм япчъагъэ хэхъощтэу бэмэ къаю. Тиреспубликэ Іофхэр зэрэщыгъэпсыгъэхэр, тапэкіэ тызэжэн тлъэкіыщтхэр зэдгъашіэ тшіоигъоу Адыгэ Республикэм ціыфхэм Іофшіэн ягъэгъотыгъэнымкіэ икъэралыгъо къулыкъу и Гъэlорышlaпlэ ипащэу Галина Цыганковам упчіэ заулэкіэ зыфэдгъэзагъ. Ащ тиупчlэхэм къаритыжьыгъэ джэуапхэм гъэзетеджэхэр ащытэгъэгъуазэх.

Бэшхо хэмыхъонкіи мэхъу

2008-рэ илъэсым дунэе экономикэ кризисыр къызежьэм цыфхэм Іофшіэн ягъэгъотыгъэным изытет лъыплъэгъэныр ежъугъэжьэгъагъ. А лъэхъаным Іофшіэн зимы эхэм япчъагъэ тиреспубликэ лъэгапізу щыријэр процент заулэм нэсыщтыгъ. Бэмышізу къытлъыжъугъэlэсыгъэ аужырэ къэбар кіэкіым къыщиющтыгъ юфшіэн зимыіэхэм япчъагъэ республикэм лъэгапіэу щыријэр процент 1,2-м нэсэу къызэреіыхыгъэр. Ар Іофшіэгъэ дэгъоу плъытэн плъэкіыщт. О узэреплъырэмкіэ, сыда ащ лъапсэ фэхъугъэр?

Аужырэ илъэсхэм республикэм ІофшІэнымкІэ ибэдзэршІыпІэ Іофхэр щыгъэтэрэзыгъэнхэм ехьылІэгъэ программэхэр зэпыу имыlэу дгъэцэкlэжьыгьэх. Программэхэм агьэнэфэрэ Іофыгьохэу республикэм щызетхьагъэхэр ары ІофшІэн зимыІэхэм япчъагъэ къегъэІыхыгъэным лъапсэ фэхъугъэхэр. Джащ фэдэу ІофшІэнымкІэ республикэм ибэдзэршІыпІэ илъ плъыр-стырыгъэм къыщыгъэкІэгьэным епхыгьэ Іофыгьохэр зыгъэнэфэхэрэ ведомствэ программэ илъэс къэс зэхэтэгьэуцо ыкІи тэгъэцэкІэжьы. Непэ Урысыем ІофшІэн зимыІэхэм япчъагъэ лъэгапІзу щыриІзр процент 1,1-рэ, тэ ащ тылъыІэсыгъэгоп. Арэу щытми, мы ІофымкІэ гъунапкъэу тштагъэр ыпэрэ илъэсхэм бэкІэ анахь

- Къыблэ федеральнэ шъолъырым хэхьэрэ субъектхэм ябгъэпшэн

Астрахань хэкум — процент 1,1-рэ, Краснодар краимрэ Ростов хэкумрэ — процент 0,7-рэ. КІымэфэ олимпиадэм зыфигъэхьазырзэ Краснодар краим инвестициехэр лъэшэу ыгъэфедагъэх, Ростов хэкум футболымкІэ чемпионатым зыфегьэхьазыры ыкІи ащ ишІуагьэ къэкІо. Ащ имызакъоу, ахэм яинфраструктурэ бэкІэ нахь ин. Гупчэм къикІырэр зэрэхэтэу, ахэм инвестициехэр бэу агъэфедэх. Арышъ, тэщ нахь инэу ахэм хэхъоныгъэхэр ашІынхэ алъэкІы.

 — Іофшіэн зимыіэхэм япчъагъэ Урысыем инэу щыхэхъощтэу зыюхэрэр

къызэрагъэлъагъорэмкІэ, Іофшіапіэхэм къаіуагъэкіынхэм ищынагъо къыхиубытэхэрэр зэкІэмкІи нэбгырэ 200-м ехъу. НахыбэмкІэ ІугьэкІыныр зыщагъэнэфагъэхэр бюджетым епхыгъэ учреждениехэр ары. Шъыпкъэ, ІофшІэн зимыІэхэм япчъагъэ хэмыхъо тшІоигъу. Ауми, зыгорэкІэ ащ тетэу хъумэ, непэ ехъулІзу федеральнэ бюджетым къыхэкІырэ мылъкоу миллиони 100 къытатыщтэу агъэнэфагъ, КъыІуагъэкІыхэрэм пособиехэр, пенсиехэр, социальнэ ІэпыІэгъухэр ятыгъэнхэм ар пэІухьащт. Ащ нэмыкізу, ціыфхэм Іофшіэн ягьэгьотыгьэным тельытэгьэ ча-

гъэхъожьы пшюигъор, гъэзетеджэхэм ашіэн фаеу плъытэрэр?

- Гъэзетеджэхэм язгъашІэ сшІоигъу программакІэу зэхэ-

БгъvитIv мылъкv

зэхэлъхьэ шІыкІэм

тетэу ар къатІуп-

щы. Федеральнэ

гупчэм процент

рышІэн унашъохэр

къыщыпіуагъэхэм

итхъухьаштых.

сыда къахэб-

Ыпшъэкіэ

95-р къеты, ресхьазырыгъэхэм къытыгъэ хъарпубликэ бюджетым джыр афызэкІэтэгъэкІожьы. Зы проценти 5 хегъэ-хъожьы. Адыгеим рэр апэрэ лъэхъаным сомэ мин Іофшіэнымкіэ ибэ-69,3-рэ хъущтыгъ, нэужым сомэ дехфо! еІпыІшаеєд мини 100-м нагъэсыгъагъ. къины къыщыхъу-— Ціыфхэм Іофшіэн хэ зыхъукІэ гъэтэягъэгъотыгъэнымкІэ ресрэзыжьын амалхэр публикэм икъэралыгъо къэзытыхэрэ гьэІо-

хэр къызэlухыгъэнхэм тегъэ-

псыкlыгьэ программи зэрэтиlэр.

Ащ хэлэжьэрэ хъызмэтшІапІэ-

хэм сэкъатныгъэ зиlэхэм апае

Іофшіэпіэ чіыпіэхэр зэрагьэ-

къулыкъу и офшіэн мылъку пэјугъэхьагъэныр сыдэущтэу зэхэщагъа?

– Апэрэ лъэхъаным федеральнэ гупчэм къытІупщырэ мылъкумкІэ тиІофшІэн зэхатщэщтыгъ. Федеральнэ гупчэм ифитыныгъэхэм ащыщхэр субъектхэм ятыжьыгъэнхэр зырагъэжьэ лъэхъаным иапэрэ пlалъи федеральнэ гупчэм къытІупщырэ мылъкур ары тиІофшІэн изэхэщэн пэІудгъахьэщтыгьэр. Ау 2011-рэ илъэсым къыщыублагьэу тикъулыкъу иІыгъын ыкІи чаныгьэ зыхэль программэхэр гъэцэкІэжьыгъэнхэм апэ-

«Гъэзетеджэхэм язгъашІэ сшІоигъу программакІ у зэхэдгьэуцощтым ыкІи къэтыушыхьатыжьыщтым республикэм щыпсэухэрэр зыхэдгьэлажьэхэ тшоигьо ІофыгьуакІэхэр зэрэхэтхэр. ЗыфасІорэр социальнэ бизнесыр ары. Ащ хэдгьэлажьэхэ тшІоигъу илъэс 22-м кънщыублагъэу 30-м нэс зыныбжь предпринимательхэу альэ теуцуагъэхэр».

Іэкіыб хэгъэгу экспертхэм ахэтых. Адыгеимкіэ а Іофыр сыдэу хъун ылъэкІыщта?

Гупчэм щашІырэ прогнозхэм къызэрагъэнафэрэмкІэ, ІофшІэн зимы Ізагъэ

Урысыем миллион 17-м щы-

«Аужырэ ильэсхэм республикэм Іофшіэнымкіэ ибэдзэршіыпіэ Іофхэр щыгьэтэрэзыгьэнхэм ехьылІэгьэ программэхэр зэпыу имыІэу дгъэцэкІэжьыгъэх. Программэхэм агъэнэфэрэ Іофыгъохэу республикэм щызетхьагьэхэр ары ІофшІэн зимы|эхэм япчъагъэ къегъэ|ыхыгъэным лъапсэ фэхъугъэхэр».

хъумэ, тиреспубликэ мы Іофымкіэ сыд фэдэ уасэ фэпшіын плъэкіыщта?

Іофшіэн зимыі эхэм япчъагьэ Къалмыкъ Республикэм лъэгапІзу щыриІзр процент 1,6-рэ,

нэсын ылъэкІыщт. Мы лъэхъа--пк мехеними неншфо мин чъагъэ тиреспубликэ сезон зыпкъимытыныгъэ нэшанэ щыриІ. Медехытые не шфо мехфыЦ къытлъагъэ Іэсырэ къэбархэм

ныгъэ зыхэлъ программэхэр, Іофшіэнымкіэ бэдзэршіыпіэм къызыщыкІэупчІэхэрэ сэнэхьат-Ішеф мехнестытостеств дех егъэджэгъэнхэр зэрэдыхэтэу, Адыгеим щыгъэцэкІэжьыгъэнхэм фэшІ республикэ бюджетым сомэ миллион 20 къыщыдалъытагъ. Урысыем и Правительствэ ышІыгъэ унашъоу номерэу 35-рэр зытетым зэригъэнафэрэм тегъэпсыкІыгъэу ІофшІэнымкіэ бэдзэршіыпіэм илъ плъыр-стырыгъэр нахь макІэ шІыгъэным телъытэгъэ программэ тэгъэхьазыры. Урысые Федерацием ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ и Министерствэ ыгъэхьазыррэ методикэм мы лъэхъаным тежэ. Типрограммэ зэхэдгъэуцоным фэшІ рабочэ купыр зыхэплъэщт Іофыгъохэр дгъэхьазырыгъэх. Ащ ыгъэнэфэрэ гухэлъхэр гъэцэкІэжьыгъэнхэм пэІухьащт мылъкур федеральнэ гупчэм къытитыным тыщэгугъы.

дгъэуцощтым ыкІи къэтыушыхьатыжьыщтым республикэм щыпсэухэрэр зыхэдгьэлажьэхэ тшюигьо ІофыгьуакІэхэр зэрэхэтхэр. ЗыфасІорэр социальнэ бизнесыр ары. Ащ хэдгьэлажьэхэ тшІоигъу илъэс 22-м къыщыублагьэу 30-м нэс зыныбжь предпринимательхэу алъэ теуцуагъэхэр. Грантхэр зыщяттыщтхэ зэнэкъокъоу зэхэтщэщтым ясоциальнэ проектхэмкІэ ахэр хэдгъэлажьэхэ тшІоигъу. Проект дэгъухэр къэзыгъэлъагъохэрэм грантэу сомэ мин 300 яттын тлъэкІыщтэу гъэпсыгъэщт. ИщыкІагъэу тлъытэрэ Іофыгъохэр тэ дгъэнэфэгъахэх, ау федеральнэ гупчэм бюджет мылькур къызэритlyпщыщт шІыкІэр ыгъэнэфагъэгопышъ, программэр едгъажьэрэп, сэгугъэ мэлылъфэгъум икъихьагъухэм адэжь ащ иІофшІэн ыублэнкІэ.

КъэІогъэн фае сэкъатныгъэ -епын епеншфо эвпа мехение

Іухьэрэ мылъкур республикэ бюджетым къыхагъэкІэу аублагъ. Ау программэ пстэухэри бгъуитІу мылъку зэхэлъхьэ шІыкІэм тетэу тэгьэцэкІэжьых.

Тхьамэфэ телъытэ уплъэкіуныр джыри лъышъогъэкІуата?

— Іофшіапіэхэм къаіуагъэкІыгъэм, къыІуагъэкІынхэу зыкІэхъугъэм, ІофшІэн зимыІэхэу учетым хагъэуцуагъэхэм япчъагъэ, пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ къэуцущтхэу Іофшіапіэхэм зэрагъэнэфагъэм, мэфэ ІофшІэгъу пІэлъэ имыкъум зэрэтехьагъэхэм яхьылІэгьэ къэбархэр тхьамафэ къэс тэугьоих, зэфэхьысыжьхэр тэшіых. Ащ нэмыкізу, Украинэм къикІыжьыгъэхэм ІофшІэн къазэрафагъотыгъэм ехьылІэгъэ къэбархэр мазэ къэс тюгьогогьо тэугьоих.

– loф зышlэ зышlоигъо пенсионерхэми зыкъышъуфагъэзэн алъэкІыщта?

— Пстэуми афэдэу ахэри ІофшІэн лъыхъухэрэм ячэзыу хэтэгъэуцох, бэдзэршІыпІэм къызыщыкІ эупчІ эхэрэ сэнэхьатхэр зэрагъэгъоты е ясэнэхьаткІэ икІэрыкІэу еджэжьы зышІоигьохэр ыпкІэ афэттызэ еджакІо тэгъакІох. Ау ахэр адрэ чэзыум хэтхэм зэрафэмыдэхэр пособие яттынэу зэрэщымытыр ары ныІэп.

– Тхьауегъэпсэу уахътэ къыхэбгъэкіи тиупчіэхэм джэуап къызэряптыжьыгъэмкіэ.

- Сэри гъэзетым сыфэраз тиюфшіэн епхыгъэ лъэныкъохэр цІыфхэм зэралъигъэІэсырэмкІэ.

> Дэгущы Іагъэр СЭХЪУТЭ Нурбый.

Мэзаем и 22-м Мыекъопэ районым ит псэупІэу Дахьо дэжь этнографическэ фестивалэу «Лэгьо-Накъ. Адыгеим щыпсэурэ лъэпкъхэм агъэлъапІэхэрэр» зыфиІорэр щыкІуагъ. Ижьырэ льэхьаным къыщегъэжьагьэу адыгэхэм шэн-хэбзэ дахэу ахэльхэр хьакІэхэм къарагъэльэгъугъэх. Къыхэгъэшыгъэн фае мыш фэдэ этнографическэ фестиваль Адыгеим апэрэу зэрэщызэхащагьэр.

Іофтхьабзэм кІэщакІо фэхъугъэхэр «Школа социального предпринимательства» зыфи-Іорэм иресурснэ егъэджэн-деловой гупчэ ипащэу Светлана Новиковар, купэу «КреАктив», Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым икупэу Enactus, ащ иупчІэжьэгьоу, предпринимателэу Ольга Ивановар. ІэпыІэгъу къафэхъугъэх Адыгэ Республикэм зекІонымрэ зыгъэпсэфыпіэхэмрэкіэ и Комитет, АР-м мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ, муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Мыекъопэ районыр», АР-м и Лъэпкъ театрэ, кІэлэцІыкІу къэшъокІо купэу «Зэрдах», нэмыкІхэри.

ИжъыкІэ адыгэхэр зыщыпсэущтыгъэ чІыпІэм мы мафэм адыгэ мэкъамэр щыжъынчыгъ. ащкіэ ліыхъужъныгъэу ахэлъыр къагъэлъагъощтыгъэ. Шым тесэу гьогу гъунэм телъ мыжъошхом дэкlоен зылъэкlыщтыр агъэунэфынэу зэнэкъокъу ашІыгъ. Ау ар бэмэ къадэхъугъэп, ныбжьыкІаби къефэхыгъ. ДэкІоен зылъэкІыгъэр зы шыу закъу, ащ паюр къызызыщехым, шъхьацыр къычІэтэкъугъ. ЛІыблэнабэмэ къадэмыхъугъэр зыфызэшІокІыгъэ пшъашъэм ыціэкіэ — «Пшъашъэм имыжъокіэ» еджэгъагъэх.

Пстэуми зэлъашІэрэ Лэгьо-Накъэ Адыгэ Республикэм икъыблэ лъэныкъокІэ щыІ. Метрэ мини 2-м ехъу илъэгагъ. Мыщ ижъыкІэ адыгэхэм ябылымхэр щаІыгыштыгыэх. Къушъхьэхъу гъогоу Лэгъо-Накъэ екІуалІэщтыгъэхэм ащыщхэр

ЛІэшІэгъухэр макІох, адыгэхэм къызэранэкІыгъэ охътэ къинхэр, гушІуагъохэр тарихъым хэхьагъэх. Непэ ахэр икъу фэдизэу къэзыІотэжьынэу къытхэтыр макІэми, чІыгум, мыжъохэм, псыхъоу чъэхэрэм тарихъыр ащыпхырыщыгъ. Къэбар гъэшІэгъонхэри апылъых.

Къушъхьэм укІо зыхъукІэ гъогум телъ мыжъо иным непэрэ мафэм «КазачэкІэ» еджэх. Ау зэкІэми ашІэрэп ащ тарихъэу пылъыр. «Черкес мыжъокіэ» ащ ыпэкіэ еджэщтыгъэх. Мы чІыгум ижъыкІэ исыгъэ адыгэхэм зэнэкъокъу гъэшІэгьонхэр зэхащэнэу якІэсагь,

къызэтенагъэу джыри щыІэх. Къушъхьэм ыцІэ къызыхэкІынэу хъугъэм ехьыліагъэу адыгэхэм ижъыкІэ хъишъэ гъэшІэгъон ахэлъэу къырэкІо.

Лэгъо-Накъэ ціитіоу зэхэт. Лагъо — кlалэм ыцl, Накъэ пшъэшъацІэ. НыбжьыкІитІур шІу зэрэльэгьугьэх, ау ахэм янасып гьогу пшъашъэм ятэ къытеуцуагъ. Ар баигъэти мылъку зимы!э к!элэ тхьамыкІэм ипшъашъэ рипэсыщтыгъэп. Мафэ горэм Лагъорэ Накъэрэ загъэбылъи ашъхьэ рахьыжьэжьыгь, ау шІэхэу къашіэхи ауж ихьагъэх. Къакіэхьапэхэ зэхъум, нэбгыритІуми

Тарихъыр

къушъхьэ лъагэм зыкъырадзыхыжьыгъ. Джарэущтэу ахэм ящыІэныгьэ ухыгьэ хъугьэ. Ащ ыуж илъэсишъэ пчъагъэхэр тешІэжьыгъэх. Ау нэбгыритІум аціэ егъашіэми ціыфхэм ащымыгъупшэжьынэу къушъхьэм епхыгъэу къэнэжьыгъ.

Мэкіэ-макізу чізнагьз хъурэ адыгэ шэн-хабзэхэр зыгу къэзгъэкІыжьы, тарихъым нэІуасэ зыфэзышІы зышІоигьо пстэури мы мафэм фестивалым къекІолІагьэх. Іофтхьабзэр адыгэ джэгукІэ къызэІуахыгъ. Нысэищ джэгур зэрэзэхэщэгъэн фаер цІыфхэм агу къагъэкІыжьыгъ. Пщынаор апэ итэу нысэр пчэгум къыращагъ. Ижъырэ адыгэ шэн-хабзэхэм адиштэу ащ ынэгу ухъумагьэ, нысэготхэми шъошэ дахэхэр ащыгъых. Къызыхэхьэгьэ льэпкъыр шІу ыльэгъунэу, ыгъэлъэпІэнэу ІэшІу-ІушІу лэкъумэ нысэм тыратэкъуагъ, сабый цІыкІоу джэгум къекІолІагьэхэм ар къаугьоигь.

Адыгэ лъэпкъ театрэм иІофышІэу Бэгъ Алкъэс джэгур зэрищагъ. НыбжьыкІ у къекІоліагьэхэм адыгэ къэшъо зэфэшъхьафхэр къашІыгъэх. Анахь къэшъо дахэу адыгэхэм яІэхэм ащыщэу «Ислъамыери» мы фестивалым щытлъэгъугъ. «Ислъамыем» икъежьапІэ хъугъэм Іофтхьабзэм къекІолІагъэхэр Алкъэс щигъэгьозагьэх. Адыгэхэм ныбджэгъуныгъэм мэхьанэшхо ратыщтыгъ. Хъяри, къини зэкІыгъухэу, ІэпыІэгъу зэфэхъужьыщтыгъэх. КъызэраІотэжьырэмкіэ, кіалэ горэм ишъэогъу унэгъо дахэ ышІэным игъо къэсыгъэу ылъыти, илІакъо нысэ къыхищагъ. КъэшъуакІэ зымышіэрэ кіэлэ ныбжьыкіэр хэкІыпІэ лъыхъущтыгьэ, сыда пІомэ шъэогъум иджэгу къыщишІыщт къашъор пстэуми ащымыгъупшэжьынэу фэягъ. Мафэ горэм джэгум зыфигъэхьазырзэ къушъхьэм кІон фаеу хъугьэ. Ащ къыщикІухьэзэ уашъом зыдэплъыем, бгъэшхъуитІу щыхьарзэу ылъэгъугъ. Ахэр зэрэбыбырэ шІыкІэм ынаІэ тыридзагь. Атамэхэр Іэтыгьэу бгьэшхъуитІур зэфакІощтыгъэх, зэфэгъэзагъэхэу зэбгъодэкІыжьыщтыгъэх, загъэчэрэгъущтыгъэ. КъашІырэр ащ ыгъэшІэгъуагъ, ар къашъом фигъэдагъ. Уашъом къырихи, къэшъо гъэшІэгьоныр кІалэм чІыгум къыхьыгъ. Ныбджэгъум иджэгу ар къыщишІыжьыгъ. А уахътэм щыублагъэу

ащ ыцІэкІэ мы къашъом «ИслъамыекІэ» еджагъэх.

Адыгэхэм къэшъо дахэу яІэхэм зяплъыхэ нэуж хьакІэу Іофтхьабзэм къекіоліагъэхэр къэгъэлъэгъон гъэшІэгъонхэм нэІуасэ афэхъугъэх. Николай Першиным къегъэтІылъэкІыгъэ сурэтхэм ядэхагьэ нэр пІэпехы. Хьисап шІэныгъэу ІэкІэлъхэр къызыфигъэфедэзэ, ахэр иІ эубытыпІ эу мы картин эх эр

хъугъэ, ащ тыхэлэжьэнэу гухэлъ тшІыгъэ. Шъом хэшІыкІыгъэ пкъыгъохэм анэмыкІхэри къэтщагъэх, — къыІуагъ кружокым ипащэу Ліыхъурэе

ДышъэкІэ хэзыдыкІырэ бзылъфыгъэм иІэпэІэсэныгъэ пстэуми ашІогъэшІэгъоныгъ. Пэнэшъу Сафиет илъэс пчъагъэ хъугъэ мыщ зыпылъыр. ШІоигьоныгьэ зи!эхэм зэк!эми игуа-

ышІыгьэхэу къытфиІотагь. Илъэси 10-м къехъугъ ыгукІэ къыхихыгъэ Іофым ыуж Николай зитыр.

— Шъом хэшІыкІыгъэ пкъыгьо гъэшІэгьонхэр зытшІырэр илъэситф хъугъэ. Лъэпкъ культурэм и Гупчэу Адыгэкъалэ дэтым хэт тикружок бзылъфыгъэ 19 зэкіэмкіи къекіуаліэ. БзылъфыгъиплІымэ яІэшІагъэхэр ары непэ къыздэтщагъэхэр. Мы Іофтхьабзэр зэрэщыпэу ишІэныгъэхэмкІэ ар адэгощагъ.

Адыгэ лъэпкъ шхынхэм яІэшІугьэ зэзыгьашІэ зышІоигьохэми ащ фэдэ амал яІагъ. Тинэпльэгъу къыридзагъ тятэжъ пашъэхэр зыкіэрысыгъэхэ Іэнэ лъэкъуищым шхын зэмылІэужыгъохэр тетэу зэрэщытыгъэр. НэмыкІ къэралыгъохэм къарыкІыгъэ цІыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ар ашІогъэшІэгьонэу къаплъыхьагь, сурэтхэр ты-Іэщтыр зызэхэтэхым тигуапэ рахыгьэх. Щэлэмэ гьэжъэгьа-

«Адыгэ макь» Мэзаем и 25-рэ, 2015-рэ илъэс

ЗЫПХЫРЫЩЫГЪЭ

фестиваль

кІэм ымэ чыжьэу къэущтыгьэ, ар зышхы зышІоигьоу бэ акІэрыхьагьэр. Пэлъкъаор, пастэм лы лыбжьэ игъусэу, нэмык лъэпкъ шхыныгъохэри фестивалым къырахьылІагъэх.

Адыгэхэм зэряхабзэу, хьакіэхэм нэгушіоу апэгьокіыгьэх. Кощхьэблэ районымкІэ культурэм и ГъэІорышІапІэ ипащэу Хъурэе Рауф къызэрэтиІуагъэмкІэ, ижъырэ лъэпкъ шхыныгъохэр фестивалым къекІоліагьэхэм арагьэшхынхэм фэші къыздащагъэх. Ащ нэмыкІэу лъэпкъ ансамблэу «Мэкъам» зыфиlорэм хэтхэри ягъуса-

— Тигуапэу мы Іофтхьабзэм тыхэлажьэ. Ижъырэ шэн-хэбзэ дахэу тиlэхэр, хьакlэр зэрэдгъэлъапІэрэр, тинахьыжъхэм шъхьэкІэфэныгъэ зэрятхырэр нэрылъэгъу афэтшІыгъ. Къытэол рэ пстэуми тыгу афызэlухыгъэу тапэгъокІыгъ. Тикультурэ, тишэн-хабзэхэр чІэнагъэ мыхъухэу, къыткІэхъухьэрэ ныбжьыкІэхэм ашІэнэу тыфай. ЫпэкІи мыщ фэдэ зэхахьэхэр ашіыхэмэ шіуагъэ къатынэу сэльытэ, — къыІуагъ Рауф.

ПсэупІэу Мезмай зыфиІорэм къикІыгъэ купым икъэгъэлъэгъон бэмэ ашІогъэшІэгъоныгъ. Лъэпкъ ІэшІагьэхэр зыщызэрагъэшіэрэ еджапіэм щашіыгъэ пкъыгъохэр фестивалым къахьыгъэх. Илъэси 5-м къыщегъэжьагъэу 12-м нэс зыныбжь кІэлэцІыкІухэм хадыкІыгъэхэр, ащ нэмыкІэу пхъэм хэбзыкІыгьэ пкъыгьохэр къагьэльэгьуа-

Адыгэхэм агъэфедэрэ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэр зышІыхэрэри фестивалым къекІоліагъэх. Пхъэкіычым ишіын Дэгужъые Салбый къызызІэкІигъэхьагъэр бэшІагъэ. ИкІэлэгъум къыщегъэжьагъэу ащ ыІэ пхъэм екІу, щыІэныгъэмкІэ цІыфым къышъхьэпэщт

пкъыгъо зэфэшъхьафхэр хешІыкІых. Джащ фэдэу Мыекъуапэ къикlыгъэ пшъэшъэ lэпэlасэм иІэшІагъэхэр фестивалым къекіоліагьэхэм ашіогьэшіэгьоныгь. Блокнотхэр, паспортым ыкІышъо теплъхьашъущтхэр ыкІи нэмыкіхэр ащ ешіых.

Іофтхьабзэм къыдыхэлъытагъэу АР-м мэкъу-мэщымкІэ и Министерствэ кіэщакіо зыфэхъугъэ ермэлыкъи зэхащагъ. ЦІыфым анахь ыгъэфедэрэ гьомылапхъэхэр къырахьылІагьэх. Тучанхэм, бэдзэрхэм зэращащэрэ уасэм нахь пыутэу зэlухыгъэ lахьзэхэлъ обществэу «Джэджэ щэ заводым», пшъэдэкІыжьэу ыхьырэмкІэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиІэ обществэу «Мамрыкъо дэгъэшІ заводым», нэмыкІхэми къыдагьэкІыхэрэр ащагъ. Ащ нэмыкІэу адыгэ къое зэфэшъхьафхэр, шъоу лъэпкъ зэщымыщхэр, мы-Іэрысэхэр ермэлыкъым къыращэлІагъэх.

Адыгэ Республикэм лъэпкъ зэфэшъхьаф пчъагъэ непэрэ мафэм шэпсэу. Ахэм зэгуры-Іоныгъэ, зыкІыныгъэ азыфагу илъ, шъхьэкІэфэныгъэ зэфашІы. КъэІогъэн фае мы фес-

тивалым адыгэхэм анэмыкІэу цІыф лъэпкъ зэгъэхэри тиІэ хъугъэх, зы унагьом фэдэу тызэгурыІоу тызэхэт. Нахь игъэкІотыгъэу адыгэхэм якультурэ зэдгъэлъэгъунэу тыкъэкlуагъ, — къыlуагъ Танзиля.

Адыгэ лъэпкъым фэгъэхьыгьэ фестивалыр зэрэщыІэщтыр зызэхахым гьогу кlыхьэ къызэпачи Адыгеим къэкІуагъэхэми таlукlагъ. Адэмыкъо Албэрт Черкесскэ къикІыгь.

— Зэфэшъхьаф республикэхэм тащэпсэу нахь мышІэми, зэкІэми тыадыг. Мы фестивалыр зэрэщыІэщтыр ИнтернетымкІэ зысэлъэгъум сигуапэ хъугъэ ыкІи семыджэнджэшэу сиунагьо сигьусэу сыкъэкІуагь. Адыгэ шъуашэ зыщыгъ ныбжьыкізу къытпэгъокіыгъэхэм гур къндащэягъ. Мыщ фэдэ фестивальхэр тапэкіи зэхашэнэу сыфай, нахьыбэрэ тызэхэхьан фаеу къысщэхъу. Тишэн-хабзэхэр чІэтынэхэ хъуштэп, къыткіэхъухьэрэ ліэужхэм ахэр ядгъэшІэнхэ фае.

Адыгэ къэралыгъо универси-

тиІуагъ. Лъэпкъ культурэр къэнэным, ныбжьыкІэхэм ар ашІэным пае мыщ фэдэ зэјукіэхэм мэхьанэшхо зэряІэр къыхигъэ-

Адыгэ Республикэм зэфэшъхьафэу лъэпкъ пчъагъэ щэпсэу, ахэр зэрэшІэнхэм, зыкІыныгъэ, зэгурыІоныгъэ азыфагу илъыным мыщ фэдэ зэхахьэхэр фэlорышlэх. Адыгэ нэшанэ зыхэлъ Іофтхьабзэм нэмыкі ціыф лъэпкъхэр къызэрекІолІагъэхэр тигуапэ хъугъэ. Ахэм алъэгъурэр ашІогъэшІэгъон, нэгушІох, — къы-Іуагъ Хьамырзэкъо Нуриет.

хьэрэ ныбжьык Іэхэр шэн-хэбзэ дахэу тијэхэм нахь ашыгъуазэ хъущтых. КІэлэцІыкІу ІыгьыпІэми, гурыт еджапІэми адыгэхэм хабзэу ижъыкІэ ахэльыгьэхэр къащафаlуатэх. ЯшІэныгьэхэм ахэзгьахьо сшІоигьоу сисабыйхэр мы Іофтхьабзэм къэсщагъэх. Непэ ахэм алъэгъугъэр ашымыгъупшэнэуи сэгугъэ.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым ІэкІыб къэралхэм къарыкІыгъэ студентхэм урысыбзэр зыщызэрагъэшІэрэ ифакультет идеканэу ПашІо Фатимэ истудентхэр игъусэхэу фестивалым къэкlyагъэх. Иорданием, Африкэм, Палестинэм ыкІи нэмыкІ къэралыгъо зэфэшъхьафхэм къарыкІыгъэ ныбжьыкІэхэм алъэгъурэр лъэшэу ашІогьэшІэгьоныгь, -уішеік мехфаахашефев нахш гъэ зэхашІагъ. Нэужым лъэпкъ Іэмэ-псымэхэм акІэрыхьагьэх, пхъэкІычыр ашІогъэшІэгъонэу къаплъыхьагъ, адыгэ быракъыр аlыгъэу сурэтхэр зытырахыгъэх.

Адыгеим зекІоным зыкъыщегъэІэтыгъэныр непэрэ мафэм ипшъэрылъ шъхьаІэхэм ащыщ. АР-м и Лышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, АР-м и Правительствэ ащ анаІэ лъэшэу тет.

— Адыгеим зекІонымкІэ амамехандимен дехели уел нахь ащызэлъашІэныр, ахэм къарыкізу тичіыпіз дахэхэм защызыгъэпсэфынэу къакІохэрэм япчъагъэ нахьыбэ шІыгъэныр, тичІыгу ибаиныгьэ, ихьалэмэтыгъэ нэјуасэ афэшіыгъэнхэр, лъэпкъ нэшанэ зиІэ фестивальхэр республикэм щызэхэтщэнхэр пшъэрылъ шъхьаІэу зыфэдгъэуцужьыхэрэм ащыщ. Тишъолъыр зыщызыгъэпсэфынэу къэкіорэ шыфхэр тикультурэ нахь нэІуасэ фэтшІыхэмэ, якъакІо нахьыбэ хъунэу тэгугьэ, — къыІуагь АР-м зекіонымрэ зыгъэпсэфыпіэхэмрэкІэ и Комитет ипащэу Къэлэшъэо Инвер.

Республикэм щыпсэурэ лъэпкъ зэфэшъхьафхэм якъашъохэмкІэ Іофтхьабзэр лъагъэкІотагъ. Адыгеим апэрэу щырагъэкІокІыгъэ фестивалыр къекІолІэгьэ пстэуми агу рихьыгь. ЫпэкІи лъэныкъо зэфэшъхьафхэм афэгъэхьыгъэ этнофестивальхэр республикэм щашІын гухэлъ яІ.

ПІАТІЫКЪО Анет. ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнай.

тетым илъэпкъ факультет идеканэу Хьамырзэкъо Нуриет иунагьо игъусэу мы фестивалым къеблэгъагъ. Адыгэ лъэпкъ нэшанэ зиІэ Іофтхьабзэу республикэм щызэхащэхэрэм игуа-

Ижъырэ адыгэ шэн-хабзэу щы агьэхэр исабыйхэм аригьэлъэгъунэу Мыекъуапэ щыпсэурэ Пчэнлъэшъу Мурат зэхахьэм къекІолІагъ.

— Мыщ фэдэ Іофтхьабзэхэр зэхащэхэ зыхъукІэ къыткІэхъу-

ХьакІэко Аслъанбэч къыз-

щыхъугъэ къуаджэу Тэхъутэ-

мыкъое районымкІэ Бжыхьэ-

къуае къыдэкІи, Краснодар

еджакІо кІуагъэ. Адыгэ сов-

партеджапіэм ишіэныгъэ шы-

хигъахъозэ, художественнэ

самодеятельностым хэхьагъ.

Натхъо Долэтхъан ытхыгъэ

пьесэу «ЦІыфыкІэхэр» зыфи-

Іорэм къыщишІынэу къыратыгьэ

ролыр ыгу рихьыгъ, спектак-

лыр заулэрэ къагъэлъэгъуагъ.

«ЗыкъэсшІыныр зыгорэущтэу

гъэшІэгьонэу къысщыхъущтыгь,

ау артист сэнэхьатым сыфе-

джэныр пчыхьыпіэкіи сыгу

къэкіыныеп», — ыющтыгъ. Еджапіэр къыухыгъэу

1936-рэ илъэсым Москва те-

атральнэ институтым щеджэщт

кІалэхэмрэ пшъашъэхэмрэ

аугьоихэ зэхъум, Аслъанбэчи

фагьэчэфи гьогу техьагь. КІэлэ

къопцІэ лъэпэ-лъэгэ лъэгъуп-

хъэр ымакъэкІи, ишІэныгъэкІи,

ипкъыкІи къекІунэу алъыти,

аштагъ. Хэкум икІыгъэ ныб-

жьыкІэ купышхом хэтэу Москва

кІуагъэ. Артист сэнэхьатым

зыфагъэсагъэу хэкум къагъэ-

зэжьыгь, Іофшіэнри рагьэжьагь.

Джащыгъур ары Аслъанбэчи

апэу профессиональнэ сценэм

къызыщытехьагъэри. Классикэм

къыхэхыгъэу француз драма-

тургэу Бомарше икомедиеу

«Фигаро икъэщакі» зыфиюу

институтым щагъэхьазырыгъэм

графэу Альмавивэ ироль къы-

щишІыщтыгъ. Ау а ролымкІэ

сценэм бэрэ къытехьанэу хъу-

гъэп. Хэгъэгу зэошхор къе-

жьагъэу пыйхэр къэблагъэ-

щтыгъэх.

Илъэситф еджэгъур псынкlэу

еджэныр щыригъэжьагъ.

Артистэу, драматургэу ХьакІэко Аслъанбэч къызыхъугъэр мэзаем илъэси 100 хъугъэ

ЛъэужышІу къэзыгъэнэгъэ ціыф

рону Сталинграда», «За победу над Германией» зыфиІохэрэр къызэрэфагъэшъошагъэхэр. Инасып къыхьи, заом псаоу къыхэкІыжьыгь, ильэс 93-м итэу 2008-рэ илъэсым идунай ыхъожьыгъ.

Театрэр зызэхащэжьым

1942-рэ илъэсым заом ыпкъ къикІыкІэ зиІофшІэн зэпыугъэ театрэр къызэlуамыхыжьэу илъэс 15 тешІагъ. 1958-рэ ильэсым театрэр зэхащэжь зэхъум апэ къекІолІэжьыгъэмэ ХьакІэко Аслъанбэч ащыщыгъ. Заом псаоу къыхэкІыжьыгъэхэу Шэуджэн Мэджыдэ, Мышъэ Джанхъот, Талъэкъо Сулеймэн, Мамый Абубэчыр, студием къыщыдеджагъэхэу ЛІыбзыу Софэ, Пармакова Айщэт, театральнэ техникумыр Краснодар къыщызыухыгъэхэу, 1937-рэ илъэсым театрэр зызэхащэм ІофшІэныр зыублэгъэгъэхэ артисткэхэу Цэй Унае, ЕмтІыль Нэфсэт зэгъусэхэу титеатрэ зыкъиІэтыжьыным, ылъапсэ гъэпытэгъэным яІэпэІэсэныгъэ рахьылІагъ.

Зэраублэжьыгъэр туркмен драматургэу Г. Мухтаровым ипьесэу «Унагьом ишъхьакlу» зыфиюу апэрэ адыгэ профессиональнэ режиссерэу Ахэджэго Мэджыдэ ыгьэуцугьэр ары. Спектаклым А. Хьэкlаком зироль къыщишІыгъэр заом хэлэжьагьэу, джы колхоз Іофым зыкІуачІэ езытырэ Байрам ары. Образ гъэшІэгъонэу пьесэм хэлъ зэутэкІыныгъэр къызыпкъырык Іырэр куоу къытын зэрилъэкІыгъэр Аслъанбэч июфшіэнкіэ егъэжьэпіэшіу хъугъагъэ.

Ащ ролыбэ къыкІэлъыкІуагъ. Ахэр Мамый Ерэджыбэ ипьесэхэу «Псэлъыхъохэм» ыкІи «Мэзым къыхэкІыгъэ бзылъфыгъэм» ахэтхэу Шыхьамрэ Джексонрэ, Шъхьаплъэкъо Хьисэ ипьесэхэу «Даут» ыкІи «Чыгум иорэд» зыфиюхэрэмкіэ Даутрэ Къадыррэ, Мурэтэ Чэпае идрамэу «Батырым» хэт Хьамэтыр, грузин лІыжъэу Агабо иролэу «Кур къэмыушъорэкlызэ» (О. Иоселиани) къыщишІыгъэр, драматургие классикэм зыфэбгъазэмэ Ф. Шиллер идрамэу «Хьилагъэмрэ шІульэгъуныгъэмрэ» Миллер иобразэу къыщитыгъэр, нэмыкІхэри. Ахэр зэкІэ сценическэ Іофшіэгъэ дэгъух.

Заурхъанрэ

Зауркъанрэ

ХьакІэко Аслъанбэч итворчествэ ІахьитІоу зэхэль — артистыгъ, драматургыгъ. Ыгу етыгъэу рольхэр къызэришІыщтыгъэм дакlov, пьеситly ытхыгъ. Зэлъытыгъэр пчъагъэр арэп — имэхьан, шІуагъэу хэльыр, театрэм кьызэрэшьхьэпагъэр, агу къызэринэжьыгъэр ары. Пьесэ тхыным кІэзыгъэгушІугьэхэр Ахэджэго Мэджыдэрэ Шэуджэн Мэджыдэрэ.

Аслъанбэч литературэм зэрэпыщагьэм ыпкъ къик!эу пьесэ тхыным фежьэгьагь. Хэгьэгу зэошхом илъэхъан урыс кІэлэцІыкІуитІу — шъэожъыерэ пшъэшъэжъыерэ адыгэ унагъом зэрэщапіужьыгъэхэр пьесэм сюжетэу фишІыгъ.

Пьесэу «Заурхъанрэ Зауркъанрэ» ыlуи цlэ зыфишlыгъэр театрэм къыхьи ригъэджагъэх, ау ежь зэрэшІомышІэу Іофыр къычІэкІыгь — кІишІыкІыжьыщтыгъ.

ЯтІонэрэ пьесэр

Ар «Сабыим ихьатыр», нэмыкlыцlэу иlагьэр «Ферэгьэгъуа ферэмыгъэгъуа?» Сюже-

таклым лъапсэу зэрэфашІыгъэм артист пэпчъ ежь ышъхьэкІэ къыпкъырыкІырэ гуфэбэныгъэ образхэм зэрахалъхьэштыгъэм апае нахь. Езэщыгъэхэп, теурыкІуагъэ къызхагъэфагъэп, спектаклыр зэщагъэкъуагъэп. Зэщыкъощтыгъэр ащ фэдизым къыращэкІыщтыгъэ декорациер арыти, икІэрыкІэу кІашІы-

кІыжын, хэгьэхьон-хэгьэкІынхэр фишІын, образхэр психологическэу нахь гъэлъэшыгъэнхэ фаеу къыфалъэгъугъ. Зэраlyaгъэуи ышІыгъ, зэдэгущыІэгъухэри нахь ыгъэчаныгъэх, нымрэ тымрэ афэгъэхьыгъэ орэдыри ытхи хигъэхьагъ.

Пьесэр аштагъ ыкІи Ахэджэго Мэджыдэ ыгъэуцугъ. Рольхэр къашІыгъэх Цэй Унае, Шэуджэн Мэджыдэ, Пармакова Айщэт, Ліыбзыу Софэ, Мышъэ Джанхъот, нэмыкІхэми. Ежь Аслъанбэчи гуетыныгъэшхо фыријзу Асфар ироль къышјыгъ. КІалэмрэ пшъашъэмрэ ярольмэ афэгьэзагьэх Нэгьуцу Мэдинэрэ Къыздырмыш Тэмарэ-

Режиссерми артистхэми алъэкІ къамыгъанэу спектаклыр гунэсэу агъэпсыгъ. Пчъагъэрэ кънзшамыгъэпъэгъогъэ къуаджэ хэкум итыгъэп, Мыекъуапэ къыщашІы зыхъукІэ мэфэкі мафэ фэдэу ціыфхэр театрэм къекІуалІэщтыгъэх, ягуапэу еплъыщтыгъэх, тегущыІэщтыгъэх. Гур къыІэтэу, нэфынэр къыхихэу спектаклыр зэгьэфагьэу щытыгь, художественнэ кloчlэ икъу хэлъыгъ.

Пьесэр урысыбзэкІэ зэрадзэкІи тихэкуи, Краснодар крайми бзитlумкlи зэхэтэу гьогогъу 340-рэ къагъэлъэгъуагъ. Ащ къеушыхьаты еплъырэмэ спектаклыр ящыкІэгъэ шъыпкъэу зэрэщытыгъэр.

Зэрагьэуцугьэ закьом паеп, сценическэ шъыпкъагъэр спектыр къызэрыкІо шъыпкъ, ау Іофыгъоу къыІэтырэр къызэрыкоу плънтэн плъэквищтэп. КІалэмрэ ишъхьэгъусэрэ зэшІокІодыпэнхэм нэзэрэгъэсыгъэх, унагъор зэтезы, гумэкІгуузыр ашъхьарыт. Сыда шІэгъэн фаер?

Унэ дэпкъыр ышъхьагъкІэ къачэу зырегъажьэм лъапсэм зэрэнэсыщтым гу зэрэлъимытагъэмкіэ кіалэм ятэ (ролыр къэзышІыгъэр ежь ХьакІэко Аслъанбэч) зеумысыжьы, шІошъхьакІошъ, чІыпІэ зыфигьотыжьырэп.

Сабыим ихьатыр къымыубытыгъэм фэбгъэгъу хъущта? Ор-орэу упчІэхэр зыфэогъэуцужьых, джэуапри зэотыжьы.

Спектаклыр 1966-рэ илъэсыр ары апэу къызагъэлъэгъуагъэр. Зыгъэуцугъэр Шэулжэн Мэлжыл. А уахътэм ехъулІэу ащ спектаклэ зыхыбл ыгьэуцугьэхагь, опыт дэгьу иІэ хъугъагъэ. Мы спектаклымкІи ар къэпшІэнэу щытыгь. Театральнэ институтыр 1962-рэ илъэсым къэзыухыгъэхэм ащыщхэу Пэрэныкъо Чатибэ, Жэнэ Нэфсэт, Пэрэныкъо Разыет. Айтэчыкъо Мыхьамодэ, Хъут Юсыф, Бэгъужъэкъо Микадэ артист нахыжъмэ ягъусэхэу, режиссерыр агъэразэу спектаклым рольхэр къыщашІы-

Темэу къыІэтырэмкІи, гупшысэу уигъэшІырэмкІи спектаклым узыІэпищэщтыгь, ашІогъэшІэгъонэу цІыфхэр еплъыщтыгъэх. «Сабыим ихьатырыр» сезон зытущэ репертуарым хэтыгъ. Нэужым, илъэситф тешІагъэу, Шэуджэн Мэджыдэ ятІонэрэу ар ыгъэуцужьи, бэкlаерэ къагъэлъэгъуагъ.

Итарихъ хэуцуагъ

ХьакІэко Аслъанбэч Лъэпкъ театрэр зылъэ тезгъэуцожьи. къэзыІэтыжьыгъэхэм зыкІэ ащыщэу ежь илъэуж театрэм ихъишъэ къыхигъэнагъ. Иныбджэгъухэм афэхьалэлэу, зафэу, театрэм фэгумэкІыщтыгъэ цІыфэу гум къинэжьыгъ. ШъхьэкІэфэныгъэшхоу ащ фашІыщтыгъэр, зэрагъэлъапІэщтыгъэр къыкІэлъыкІогъэ лІэужхэмкІэ щысэтехыпІагъ.

Пенсием щыІэу ыныбжькІэ хэкІотагьэу щытыгьэми, театрэм екІурэ гьогур ыбгынагьэп, спектаклыкІэхэм яплъыщтыгь, творческэ зэхахьэхэм ахэлажьэщтыгъ. Театрэм къызыкІокІэ агьэшІагьоу иджыбэ конфет хъу-

щэ имылъэу, ар бзылъфыгъэмэ аlуимыгъафэу къыхэкІыщтыгьэп. Артист нахьыкІэхэр ыдэжь ригъэблэгъэнхэр, гущыІэгъу ышІынхэр, ыхьакІэнхэр ишэныгъ.

НыбжьыкІэ тхылъеджапІэу Мыекъуапэ дэтым рагьэблагьэу, кІэлэеджакІохэм хъугъэшІагъэхэр къафијуатэу къыхэкІыщтыгь. «Сэ мыр сшІагьэ, мыр згьэхъагьэ» ыІоу зыми зэхихыгъэп. Къафијуатэщтыгъэр игъусэ дзэкІолІхэм ялІыблэнагъ, псэемыблэжьхэу пыим зэрезаощтыгъэхэр ары. Бэ зылъэгъугъэу, бэ зыпэкІэкІыгъэ танкист пхъашэщтыгъэм емызэщэу едэІущтыгъэх, къы-

фэразэщтыгъэх. ХьакІэко Аслъанбэч фэлъэкІыфэ театрэм фэлэжьагь, игьэхъагъэхэми осэшІу афашІыгъ. Медальхэу «Адыгеим и Щытхъузехь», «ІофшІэным иветеран», СССР-м культурэмкІэ и Министерствэ итамыгъэу «За отличную работу» зыфиlохэрэр къыфагъэшъошагъэх, щытхъу тхылъэу иІагъэр бэ. Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэмрэ Адыгэ Республикэмрэ язаслуженнэ артист щытхъуцІэхэр къыфаусыгъагъэх.

Усэ тхынми ар фэщагъэщтыгъ. Псаоу щы эзэ иусэхэр зыдэт тхылъэу «Непэрэ адыг» зыцІэр къыдигъэкІыгъ. Ыкъоу Алый ежь фэдэу искусствэм илъагъо рэкІо. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние иэстрадэ купэу «Ошъутенэм» ипащ, орэдус, орэдыlу Адыгэ Республикэм искусствэхэмкІэ изаслуженнэ ІофышІэшху.

ХьакІэко Аслъанбэч Шумафэ ыкъом титеатральнэ искусствэ филэжьыгъэр, драматургием и ахьэу хиш ыхьагъэр, июкіэ-шіыкіэхэр, иціыф гьэпсыкІэ, исэмэркъэу гущыІэ щэрыохэр шіукіэ тыгу къэкіыжьых.

ШЪХЬАПЛЪЭКЪО Къэсэй. Адыгэ Республикэм искусствэхэмкіэ изаслуженнэ Іофышіэшху.

Сурэтхэм арытхэр: Хьакіэко Аслъанбэч; Цэй Унаерэ Хьакіэко Аслъанбэчрэ спектаклэу «Фэмыем» хэлажьэх.

Заом имашіу

Театральнэ сценэр ХьакІэко Аслъанбэч танккІэ зэблихъун фаеу мэхъу. Камышинскэ танковэ училищым щырагъаджэ. Танкист-офицерыр Сталинград, Донской, я II-рэ Украинскэ зэуапІэхэм аІутыгь. Венгриер, Румыниер, Австриер, Чехословакиер шъхьафит зышІыжьыгъэ тидзэхэм ахэтыгъ. танковэ взводым, ротэм якомандирэу, батальоным икомандир игуадзэу хэгьэгухэм ащызэуагъ, Прагэ нэсыгъ.

Джарэущтэу заом иаужырэ мафэ нэс машіом хэтыгъ. ИлІыхъужъныгъэ ишыхьатых Хэгъэгу зэошхом иорденэу а І-рэ ыкіи я ІІ-рэ лъэгапіэ зиІэхэр, Жъогъо Плъыжьым иорден, медальхэу «За обо-

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкіэкіо къулыкъухэу, ахэм къафэіорышіэрэ учреждениехэу ыпкіэ зыхэмыль юридическэ ІэпыІэгъу Адыгэ Республикэм щязыгъэгъотырэ къэралыгъо системэм хахьэхэрэм зэхъокіыныгъэ афэшіыгъэным ехьыліагъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм ческэ ІэпыІэгъу Адыгэ Республикэм я Кабинет унашьо ешІы:

1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкъухэу, ахэм къафэlорышlэрэ учреждениехэу ыпкlэ зыхэмыль юридическэ ІэпыІэгьу Адыгэ Республикэм щязыгъэгъотырэ къэралыгъо системэм хахьэхэрэм яспискэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2012-рэ илъэсым шэкІогъум и 15-м ышІыгъэ унашъоу N 240-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкІэкІо къулыкъухэу, ахэм къафэlорышlэрэ учреждениехэу ыпкІэ зыхэмылъ юриди-

щязыгъэгъотырэ къэралыгъо системэм кахьэхэрэм яхьылагъ» зыфиюрэмкы аухэсыгъэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгьэуцугьэ зэхэугьоягьэхэр, 2012, N 11; 2013, N 11) мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

1) я 3-рэ пунктым ия 2 — 4-рэ подпунктхэр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«2) зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениеу «Адыгэ республикэ еджэпІэ-интернатэу а І-рэ, я II-рэ, я III-рэ, я IV-рэ купхэм ахахьэ-

3) зэхэубытэгьэ гьэсэныгьэ ягьэгьотыгъэнымкІэ къэралыгъо учреждениеу «Сабый ибэхэмрэ ны-тыхэр зышъхьарымытыжь кІэлэцІыкІухэмрэ зыща-Іыгъхэрэ Адыгэ республикэ еджэпІэинтернатыр;

4) зэхэубытэгъэ гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэнымкІэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениеу «Адыгэ республикэ еджэпІэ-интернатэу я VIII-рэ купым хахьэрэр.»;

2) я 6-рэ пунктым иа 1-рэ подпункт кіуачіэ имыіэжьэу лъытэгъэнэу;

3) я 10-рэ пунктым кІуачІэ имыІэжьэу лъытэгъэнэу;

4) я 21-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«21. Адыгэ Республикэм тыкъэзыуцухьэрэ дунаим икъэухъумэнкІэ ыкІи чіыопс къэкіуапіэхэмкіэ и Гъэіорышlапl.».

2. Официальнэу къызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы унашъом кlyaчlэ иlэ

> Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КЪУМПЫЛ Мурат

къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 11, 2015-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къзухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ 2014-рэ илъэсым шэкІогъум и 13-м ышІыгъэ унашъоу N 1077-р зытетэу «Зэнэкъокъум фэгъэзэгъэ комиссием хэтыщтхэр, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъу иlэнэтlэ нэкlхэм alyarъэхьащтхэмкlэ зэнэкъокъур, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкlэ и Министерствэ икъэралыгъо граждан къулыкъу Іэнатіэхэм якадрэ резерв хагъэхьащтхэмкіэ зэнэкъокъур зэрэзэхащэрэ Шіыкіэр ухэсыгъэнхэм ехьыліагъ» зыфиіорэм зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Хэбзэгъэуцугъэм диштэу гъэпсыжьыгъэным фэші унашъо сэшіы:

- 1. Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъу иІэнэтІэ нэкІхэм аlуагъэхьащтхэмкlэ зэнэкъокъур, Адыгэ Республикэм псауныгьэр къзухъумэгьэнымкІэ и Министерствэ икъэралыгъо граждан къулыкъу ІэнатІэхэм якадрэ резерв хагъэхьащтхэмкІэ зэнэкъокъур зэрэзэхащэрэ ШІыкІэу Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ 2014-рэ илъэсым шэкlогъум и 13-м ышlыгъэ унашъоу N 1077-р зытетэу «Зэнэкъокъум фэгъэзэгъэ комиссием хэтыщтхэр, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъу иІэнэтІэ нэкІхэм аІуагъэхьащтхэмкІэ зэнэкъокъур, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ икъэралыгъо граждан къулыкъу ІэнатІэхэм якадрэ резерв хагъэхьащтхэмкІэ зэнэкъокъур зэрэзэхащэрэ ШыкІэр ухэсыгъэнхэм ехьылІагь» зыфиІорэмкІэ аухэсыгьэм (Адыгэ Республикэм ихэбзэгьэуцугьэ зэхэугьоягъэхэр, 2014, N 11) мыщ фэдэ зэхъокіыныгъэхэр фэшіыгъэнхэу:
- 1) а 1-рэ пунктым хэт гущы эхэу «Урысые Федерацием играждан къулыкъу иІэнатІэу федеральнэ къэралыгъо къулыкъум, Урысые Федерацием ишъолъыр икъэралыгъо къулыкъу

е ахэм яаппаратхэм нэкl ащыхъугъэр» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «Адыгэ Республикэм играждан къулыкъу ІэнатІэу Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ нэкІ щыхъугъэр» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэнхэу;

2) я 3-рэ пунктыр мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«3. Зэнэкъокъу зэхащэрэп:

а) «пащэхэр», «ІэпыІэгъухэр (упчІэжьэгъухэр)» зыфиюрэ граждан къулыкъу ІэнатІэхэм яполномочиехэр пІэлъэ гъэнэфагъэкІэ агъэцэкІэнэу аштэхэ зыхъукІэ;

б) пІэльэ гьэнэфагьэм тельытэгьэ контракт адашІы зыхъукІэ;

в) мы Федеральнэ законым ия 28-рэ статья ия 2-рэ Іахь, ия 31-рэ статья иа 1-рэ Іахь, ия 60.1-рэ статья ия 9-рэ Іахь къащыдэльытэгьэ лъэхъанхэм граждан къулыкъум инэмыкІырэ ІэнатІэ граждан къулыкъушІэр Іуагъахьэ зыхъукІэ;

г) граждан къулыкъушІэр граждан къулыкъум икадрэ резерв хэхьэрэ ІэнатІэм Іуагъахьэ зыхъукІэ;

3) я 7-рэ пунктым иподпунктэу «г»-р мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

«г) ищыкІэгъэ гъэсэныгъэ, ІэпэІэсэныгъэ, стаж зэряІэр къэзыушыхьатырэ документхэр:

трудовой книжкэм икопиеу нотариусым е Іоф зыщашІэрэ (къулыкъу зыщахьырэ) чІыпІэм икадрэ къулыкъу къыгъэшъыпкъэжьыгъэр е нэмык тхылъхэу цІыфым Іоф зэришІэрэр (къулыкъу зэрихьырэр) къэзыушыхьатыхэрэр;

гъэсэныгъэу, ІэпэІэсэныгъэу яІэр къэзыушыхьатырэ документхэм якопиехэр, джащ фэдэу ежьхэм яшІоигьоныгъэкІэ сэнэхьат гъэсэныгъэ тедзэ зэрэзэрагьэгьотыгьэм къыхэкІэу яІэпэ-Іэсэныгьэ зыкъызэриІэтыгьэр къэзыгьэшъыпкъэжьырэ документхэм, ученэ степень, шІэныгъэлэжьыцІэ къазэрафагъэшъошагъэм ехьылІэгъэ документэм якопиехэу нотариусым е Іофшіапіэм (къулыкъушІапІэм) кадрэхэмкІэ икъулыкъу къагъэшъыпкъэжьыгъэхэр;

4) я 7-рэ пунктым иподпунктэу «б»-м гущыІэхэу «анкетэр зыфэдэщтыр Урысые Федерацием и Правительствэ еухэсы» зыфиlохэрэр хэгъэкlыжьыгъэнхэу;

5) я 8-рэ пунктым ия 2-рэ абзац гущыІэхэу «анкетэр зыфэдэщтыр Урысые Федерацием и Правительствэ еухэсы» зыфиlохэрэр хэгьэкlыжыыгьэнхэу;

6) я 11-рэ пунктым хэт гущыІэхэу «ахэр аштэу зэраублагъэмкІэ макъэ къызагъэlурэ мафэм щегъэжьагъэу» зыфиlохэрэр гущыlэхэу «ахэр зэраштэрэм ехьылІэгьэ мэкъэгьэІур Адыгэ

Республикэм псауныгьэр къэухъумэгьэнымкІэ и Министерствэ иофициальнэ сайт зырагъэхьэрэ мафэм щегъэжьагъэу» зыфиlохэрэмкlэ зэблэхъугъэн-

7) я 27-рэ, я 28-рэ пунктхэр хэгъэхъогъэнхэу ыкІи ахэр мыщ тетэу къэ-

«27. Зэнэкъокъум фэгъэзэгъэ комиссием фитыныгьэ и граждан къулыкъум иІэнэтІэ нэкІ ІуагъэхьащтхэмкІэ зэнэкъокъум щатемык огъэ кандидатэу зисэнэхьат хэшІыкІышхо фызиІэр Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ икадрэ резерв хэгъэхьэгъэным ехьылІэгъэ унашъо ыштэнэу.

28. Граждан къулыкъум иІэнэтІэ нэкІ Ічагьэхьаштхэмкіэ зэнэкьокъум щатемыкІогъэ кандидатэу зисэнэхьат хэшІыкІышхо фызиІэр Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ икадрэ резерв хэгъэхьэгъэным ехьылІэгъэ унашъор комиссием зиштэкІэ, Адыгэ Республикэм псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ ащ фэгъэхьыгъэу акт къыдегъэкlы».

Министрэу МЭРЭТЫКЪО Рустем

къ. Мыекъуапэ,

щылэ мазэм и 20, 2015-рэ илъэс

Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет стационар учреждениехэу социальнэ фэlo-фашlэхэр зыгъэцакlэхэрэм ащыпсэухэу юридическэ нэшанэ зиіэ Іофтхьабзэхэр зезыхьан зымыльэкіыхэрэм япенсиехэр, янэмыкі социальнэ Іэпыіэгъухэр, янэфэшъхьаф хахъохэр къызэратіупщырэ ыкіи зэрагьэфедэрэ Шіыкіэу Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхьоныгьэмрэкіэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым гъэтхапэм и 23-м ышІыгъэ унашъоу N 50-р зытетымкІэ аухэсыгъэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет стационар учреждениехэу социальнэ фэlо-фашlэхэр зыгъэцакlэхэрэм ащыпсэухэу юридическэ нэшанэ зиlэ Іофтхьабзэхэр зезыхьан зымылъэкІыхэрэм яахъщэ зэрагъэфедэрэм хэбзэ икъу хэлъхьэгъэным тегъэпсыхьагъэу унашъо сэшіы:

1. Адыгэ Республикэм ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ 2012-рэ илъэсым гъэтхапэм и 23-м ышІыгьэ унашьоу N 50-р зытетэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет стационар учреждениехэу сомедехенив фэюфашьф-оне енальны медехенив фэюфашьф-оне медехения и пользывания и пользы ащыпсэухэу юридическэ нэшанэ зиlэ Іофтхьабзэхэр зезыхьан зымылъэкІыхэрэм япенсиехэр, янэмык социальнэ ІэпыІэгъухэр, янэфэшъхьаф хахъохэр къызэратІупщырэ ыкІи зэрагъэфедэрэ Шыкlэм ехьылlагъ» зыфиlорэм мыщ фэдэ зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэнхэу:

1) унашъом ипэублэ мыщ тетэу къэтыгъэнэу:

28-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 442-р зытетэу «Урысые Федерацием щыпсэухэрэм ясоциальнэ фэloфашіэхэр зэрагьэцакіэрэм ехьыліагь» зыфиІорэм, Урысые Федерацием и Гражданскэ кодекс ия 35-рэ статья адиштэу, Адыгэ Республикэм икъэралыгьо бюджет стационар учреждениехэу социальнэ фэlo-фашlэхэр зыгъэцакІэхэрэм ащыпсэухэу юридическэ нэшанэ зиІэ Іофтхьабзэхэр зезыхьан зымылъэкІыхэрэм яахъщэ зэрагъэфедэрэм хэбзэ икъу хэлъхьэгъэным тегъэпсыхьагьэу»;

2) Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет стационар учреждениехэу сомедехејувпедник дехејпра снчиви на медехејува на медухејува на медехејува на медухејува на медехејува на медехеју на мед ащыпсэухэу юридическэ нэшанэ зиlэ Іофтхьабзэхэр зезыхьан зымылъэкІыхэрэм япенсиехэр, янэмык социальнэ ІэпыІэгъухэр, янэфэшъхьаф хахъохэр къызэратІупщырэ ыкІи зэрагъэфедэ-

къэтыгъэнэу: «Стационар учреждением щаІыгъым ежь-ежьырэу зэригъэкІон фит хахъом нэмыкіхэрэр, имылъку зэрагъэзекіорэм къыхэкІырэ федэри ахэм зэрахэтэу, банкым къыщызэlуахырэ счетым рагъэхьанхэ фае зигугъу къэтшІыгъэ ахъщэр Урысые Федерацием ибанкхэм страховать ащашІыгьэ зыхъукІэ ыкІи зы банкым къыщызэІуахыгъэ счетым е счетхэм зэхэубытагьэу ахъщэу арыльыр 2003-рэ ильэсым тыгьэгьазэм и 23-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 177-р зытетэу «ЦІыфхэм яахъщэ Урысые Федерацием ибанкхэм страховать зэращашІырэм ехьылІагъ» зыфиlорэм къыщыдэлъытэгъэ пчъагъэм шъхьадэмыкІы зыхъукІэ».

2. Къэбар-правовой отделым ипащэу О.В. Долголенкэм:

мы унашъор Адыгэ Республикэм Іофшіэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ исайтрэ

«2013-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и рэ ШІыкІэм ия 3-рэ пункт мыщ те- Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ л ьэцэкіэкіо кьулыкьухэм яофициальнэ Интернет-сайтрэ аригъэхьанэу;

— къыхаутыным пае мы унашъор гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» яредакцие, мазэ къэс къыдэкІырэ официальнэ тедзэгъоу «Адыгэ Республикэм ихэбзэгъэуцугъэ зэхэугьоягьэхэр» зыфиюрэм аlэкlигьэ-

- Урысые Федерацием ишъолъырхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхьаным пае Урысые Федерацием юстициемкІэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкІэ и ГъэІорышІапІэ мы унашъор ІэкІигьэхьа-

3. Мы унашъор зэрагъэцакІэрэм министрэм иапэрэ гуадзэу Т.И. Самонинам гъунэ лъифынэу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ, мэзаем и 6, 2015-рэ илъэс

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзы-

гъэкІырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб

къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ

ыкІи къэбар

жъугъэм иамал-

хэмкІэ и Комитет

Адресыр: ур. Кре-

стьянскэр, 236

Редакциер

зыдэщыІэр:

385000,

къ. Мыекъуапэ,

ур. Первомайскэр,

Телефонхэр:

приемнэр:

52-16-79,

редактор шъхьаІэм

иапэрэ гуадзэр:

52-49-44,

редактор гуадзэр-

пшъэдэкІыжь зы-

хьырэ секретарыр:

52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр:

Урысые Федерацием

хэутын ІофхэмкІэ,

телерадиокъэтын-

хэмкІэ ыкІи зэлъы-

ІэсыкІэ амалхэмкІэ

и Министерствэ

и Темыр-Кавказ

-идоГет еІпиІн

шІапІ, зэраушыхьа-

тыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

О СПОРТЫМРЭ ЩЫІЭНЫГЪЭМРЭ

Сомэ миллиони 7-м нахьыб Адыгеим къыратыщтыр

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхьаматэу Дмитрий Медведевым иунашьокІэ сомэ миллион 613,8-рэ хэгьэгум ишъольыр 80-мэ афатІупщыщт. Урысыем ихэшыпык ыгъэ спорт командэхэм яухьазырыныгьэ хагъэхьоным ахъщэр хэушъхьафыкІыгьэу пэІуагьэхьащт.

— Хэгьэгум ибюджет ахъщэу спорт командэхэм къаратыщтым Адыгеир ахэфэщт, - къытиlуагь тиреспубликэ физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэу Хьасанэкъо Муратэ. — Сомэ миллиони 7,9-рэ къытфатІупщыщт. Урысыем ишъолъырхэм ар ябгъапшэмэ, тэщ нахьыбэ зэратыгъэхэр Пермскэ краир, Ленинград ыкІи Тюмень хэкухэр, Ямало-Ненецкэ автоном шъолъырыр арых.

— Тигъэзетеджэхэм зэраг**ъаш**Іэ ашІоигъу ахъщэр зыІукІэщт коман-

Спортсменхэм гъэхъагъэу ашІырэм ар елъытыгъ. Кушъхьэфэчъэ спортыр, атлетикэ онтэгъур, дзюдор, атлетикэ псынкіэр, спорт щэрыоныр, дзюдомкІэ банэхэу дэеу зэхэзыхыхэрэр, шы спортыр, гандболыр, нэмыкІхэри ащ хэфэщтых.

— Футболыр къэпІуагъэп.

- Футболыр хэфэщтэп. Урысыем къызэрэщалъытэрэмкіэ, спортсмен мин 874-м ехъумэ ахъщэ ІэпыІэгъу аратыщт.
- Физкультурэмрэ спортымрэ хэхьоныгъэхэр ашІынхэм фэгъэхьыгъзу Урысыем икъэралыгъо программэу щыт тызытегущы Гэрэ Гофыгьор. Адыгеим ащ чІыпІзу щы-

риІэр нахь игъэкІотыгъэу къэпІуатэ тшІоигъу.

ЗэхъокІыныгъэхэр

— Аужырэ илъэсхэм тиреспубликэ спорт псэуалъэу щашІыгъэр макІэп. Кушъхьэфэчъэ спортым пае трек Мыекъуапэ къыщызэlуахыгъ. Хэгъэгу, дунэе зэнэкъокъухэр ащ щызэхащэщтых. Псы спортым пыщагъэхэм унэшхо яІэ хъугъэ. Футбол цІыкІум пае ешІэпІи 100 фэдиз агъэпсыгъ. Стадионэу «Юностыр» тикъалэ къыщызэІуахыгъ. Республикэ стадионым Урысыем ихэшыпыкІыгьэ командэхэм зыщагьэсэщт, зэнэкъокъухэри щызэхащэщтых.

— Адыгеим истадион шъхьа Гэ игъэпсын заухыщтыр къэпІоным уфэхьазыра?

- 2016-рэ илъэсым псэолъэшІхэм аухын алъэкІыщтэу тагъэгугъэ.
- Гавердовскэм щашІырэм сыда къепІолІэщтыр?

– Физкультурэм, псауныгъэм игъэпытэн афэгъэхьыгъэ спорт Унэшхоу Мыекъуапэ хэхьэрэ псэупіэу Гавердовскэм щашіырэр 2015-рэ илъэсым къызэlуахын алъэкlыщт.

- Тиспорт псэуальэхэм шІэхэу къахэхьощтхэм ацІэ къытфеІоба.

 Едгъэжьагъэхэр тыухыщтых. Ащ дакloy, спорт щэрыонымкіэ еджапіэ Мыекъуапэ щагъэпсыщт. Псэолъэшіхэм яіофшіэн бэ темыші у аублэщт. Спорт щэрыонымкі э Олимпиадэ джэгунхэм, дунаим, Европэм ячемпионхэр тиІэх. Спортсменхэм зызыщагъэсэщт еджапІэр Мыекъуапэ идэхьапІэ (Къыблэ лъэныкъом) щагъэпсыщт.

Кобл Якъубэ ыцІэ зыфаусыгъэ спорт Унэшхоу Адыгэ къэралыгъо университетым ищагу щашІырэм тиреспубликэ къыгъэдэхэщт.

ЗэхъокІыныгъэшІухэр тиІэх. Адыгеир дунаим нахьышіоу щашіэнымкіэ спортым мэхьанэу иІэм зыкъеІэты. АщкІэ лъэшэу тафэраз ти ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан, Правительствэм. Тикъалэхэм, къуаджэхэм физкультурэмрэ спортымрэ защаушъомбгъу. ЦІыфхэм япсауныгъэ игъэпытэнкІэ республикэм Іофыгъуабэ щагъэцакІэ.

— ГТО-м ишапхьэхэр игьэкъугьэнхэмкІэ Адыгеим зэІукІэгъухэр 2014рэ ильэсым щыкІуагьэх.

– ІофшІэным, хэгъэгум икъэухъумэн ГТО-р афэгъэхьыгъ. ЕгъэжьэпІэшІоу тшІыгъэхэр лъыдгъэкІотэщтых. Урысыем спортымкІэ иминистрэу Виталий Мутко, Адыгеим и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Аслъан лъэшэу тафэраз. Федеральнэ ыкІи шъолъыр къулыкъухэр дэгьоу зэрэзэдэлажьэхэрэм ишІуагьэкІэ тиІофхэр нахь дэгъоу лъэкІуатэх.

— Шъуигухэлъхэр къыжъудэхъунхэу шъуфэтэІо.

- Тхьауегъэпсэу. Сурэтым итыр: Хьасанэкъо Мурат.

Зыщыхаутырэр

OAO-y «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4015 Индексхэр 52161 52162

Зак. 395

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

> МэщлІэкъо Саид

> > зыхьырэ секретарыр Гъогъо 3ap

ПшъэдэкІыжь

• НАРДХЭР

«Араратыр» атекІуагъ

Хэгъэгум иухъумак о и Мафэ фэгъэхьыгъэу нардхэмкІэ зэнэкъокъу Мыекъуапэ щыкІуагъ. Къалэм физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ икомитет зэхищэгьэ зэІукІэгьум команди 7 хэлэжьагь.

Командэ пэпчъ нэбгыри 3 хэтыгъ. Ящэнэрэ чІыпІэм икъыдэхын фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъум «Пщыщэр» 5:4-у «Стадионым» щытекІуагь. «Пщыщэм» щешІагьэхэр: Хъот Юныс, ТІэшъу Мэдин, Гъыщ Нухь.

Апэрэ чІыпІэр зыхьыщтыр язэрэмыгъашІэу «Араратыр» «Урожаим» ІукІагъ. Александр Матусьян, Индрис Касымовыр, Андрон Тахмазьян «Урожаим» щешІагьэх. «Арарат» иухьазырыныгъэкlэ нахь къахэщыгъ. Урсэкъо Байзэт, Рубен Нарудьян, Азиз къуапэ физкультурэмкіэ ыкіи Оганесян апэрэ чІыпІэм фэгъэхьыгъэ зэнэкъокъум 5:4-у текІоныгъэр къыщыдахыгъ.

Командэхэу «Кощхьаблэм»,

гъэунэфыкІырэ чІыпІэхэр къыдамыхыгьэхэми, гьэшІэгьонэу ешІагьэх. Мыекъуапэ иадминистрацие физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ икомитет итхьаматэу Дмитрий Щербаневыр, Европэм самбэмкІэ ичемпионэу, Адыгеим испортсмен ціэрыю Гостэкъо Хьумэр, Адыгэ Республикэм футболымкІэ икІэлэцІыкІу-ныбжьыкІэ спорт еджапІэ ипащэ игуадзэу Пэнэшъу Махьмуд, Урысыемрэ Адыгеимрэ язаслуженнэ тренерэу Хъот Юныс, нэмыкІхэри зэнэкъокъум хэлэжьагъэх. Командэхэм язэlукlэгъу апэрэу зэхащэгъагъ. Мыеспортымкіэ икомитет ишіухьафтынхэр хагъэунэфыкіырэ чіыпіэхэр къыдэзыхыгъэхэм афагъэшъошагъэх.

«Мыекъуапэм», «Стадионым» ха-

КІЫМЭФЭ ФУТБОЛЫР

ШІуагъэ къэзытырэ ешІэгъухэр

Курганинскэ футболымкІэ икІымэфэ зэІухыгьэ зэнэкъокъу Улапэ икомандэ хэлэжьагъ. Апэрэ чІыпІэм икъыдэхын ешІакІохэр яшъыпкъэу фэбэнагъэх.

Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» ифутболистхэу Датхъужъ Адам, Такълый Руслъан, Денис Пав- яухьазырыныгъэ къагъэлъэгъуагъ.

ловыр, Мыкъо Мурат, Мыкъо Абрек Улапэ икомандэ хэтхэу Футболистхэм яІэпэІэсэныгъэ хагъэхъонымкІэ ащ фэдэ зэІукІэгъухэр ящыкІагъэх. Къоджэ спортым зыкъегъэІэтыгъэным едмехель шыш мелыч шеф хэмрэ зэгъусэхэу зэрешІэхэрэм къыщаушэты.

нымкіэ, спортым ипіуныгъэ мэхьанэ зыкъегъэІэтыгъэнымкІэ къалэмрэ къуаджэмрэ язэпхыныгъэхэр зэрэпытэхэрэм тегъэгушІо. Краснодар краимрэ Адыгеимрэ язэфыщытык Іэхэр опыт хэхыгъэ зиlэ футболист- нахьышlу зэрэхъухэрэр спортым

шІуагьэ къеты. Физкультурэм пы-

щагъэмэ япчъагъэ хэгъэхъогъэ-

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.